

Asia: VN/13139/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain ja perhehoitolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

2. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamisesta?

Kyllä

3. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 2:

Ks. Tukiliiton lausunto kohdassa "Mitä muuta mahdollisesti haluatte lausua esityksestä".

4. Kannatatteko luvussa 3 ehdotettua tavoitetta perhehoitajan taloudellisen aseman tukemisesta?

Kyllä

5. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 4:

-

6. Kannatatteko omaishoidon tuen palkkion korotuksen kohdistamista omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamiseen?

-

7. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 6:

-

8. Kannatatteko perhehoitajan korvausoikeuden kohdistamista esityksessä ehdotettuihin tilanteisiin?

-

9. Voitte halutessanne esittää huomioita ja perustella kantanne kohtaan 8:

10. Mitä muuta mahdollisesti haluatte lausua esityksestä:

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry:n lausunto

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa. Tukiliitto on valtakunnallinen jäsenyhdistystensä muodostama ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestö, jonka kohderyhmään kuuluvat apua ja tukea asioiden ymmärtämiseen, oppimiseen ja arjen toimintoihin tarvitsevat ennen aikuisikää vammautuneet henkilöt sekä heidän perheensä ja muut läheisensä.

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry (Tukiliitto) ottaa lausunnossaan kantaa omaishoidon tukeen liittyvään säännöshdotukseen ja yhtyy Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) näkemyksiin. Tukiliitto kannattaa omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamista. Tukiliitto katsoo, että korotus on omaishoitajan työn vastuuseen ja merkittävyyteen suhteutettuna liian pieni. Paitsi, että omaishoito on inhimillisesti katsottuna arvokasta, se myös vahvistaa merkittävästi julkista taloutta, kuten myös hallituksen esitysluonnoksessa todetaan.

Kuten MML, Tukiliitto viittaa myös Omaishoitajaliiton lausuntoon liittyen valtioneuvoston selontekoon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029 ja korostaa seuraavia seikkoja:

- Tällä hetkellä omaishoidon alimman palkkion vähimmäismäärä ja kriteerit vaihtelevat hyvinvointialueiden välillä. Hyvinvointialueiden välillä ei saisi olla merkittäviä poikkeamia omaishoidon tuen vähimmäispalkkiossa. Asia on tärkeä yhdenvertaisuuden kannalta.
- Vaikka alinta palkkiota korotettaisiin lailla, hyvinvointialueet päättävät tuen myöntämisestä edelleen määrärahojensa puitteissa. Hyvinvointialueiden vaikea taloudellinen tilanne saattaa aiheuttaa omaishoidon tuen kriteereiden tiukentumista ja tästä syystä omaishoidon tuen saatavuus voi heikentyä. Tällöin moni tukea tarvitseva jäisi tosiasiallisesti tuen ulkopuolelle. Ongelmaksi voi nousta myös se, että korkeampien palkkioluokkien tukia myönnettäisiin aiempaa vähemmän.
- Jotta voidaan varmistaa, että korotus kohdentuu omaishoitoon asianmukaisesti, omaishoidon tuen toimeenpanoa tulee seurata esimerkiksi sen osalta, mikä on omaishoitajien keskimääräisten palkkioiden kehitys sekä omaishoidon määrärahojen kehitys.
- Tukiliitto pitää tärkeänä, että lasten, ml. kehitysvammaisten ja vastaavaa tukea tarvitsevien lasten omaishoitoa ja sen kehittämiskohteita selvitetään laajasti ja että omaishoitoa koskeviin ongelmiin etsitään ratkaisut. Vuonna 2024 alle 18-vuotiaita omaishoidettavia oli 10 894 (lähde: Sotkanet). Alaikäisten omaishoidettavien määrä on noussut viime vuosien aikana.

Useiden viimeaikaisten sosiaaliturvaan kohdistuvien leikkausten tavoitteeksi on ilmoitettu, että niiden tarkoituksena on ohjata kaikki työikäiset kokoaikaiseen ansiotyöhön. Kaikissa perheissä vanhemmalla ei ole mahdollisuutta kokoaikatyöhön, vaan osa-aikatyö saattaa olla ainut vaihtoehto.

Näin on esimerkiksi usein niissä perheissä, joissa toinen vanhemmista toimii omaishoitajana yhdelle tai useammalle lapselleen, jolla on pitkäaikainen sairaus tai vamma. Sosiaaliturvaa koskevien leikkausten valmistelussa ei ole riittävästi arvioitu, millaisia tosiasiallisia ja konkreettisia vaikutuksia leikkauksilla on esimerkiksi vammaisperheiden asemaan.

Jos omaishoitajana toimiva vanhempi on pakotettu työskentelemään kokoaikaisesti ansiotyössä, hänen kuormituksensa voi varsin todennäköisesti kasvaa kohtuuttomaksi ja seurauksena voi olla vakava uupuminen. Tällöin hänen työpanostaan ei saada hyödynnettyä edes osa-aikaisesti. On myös huomattava, että vanhemman työskennellessä kokoaikaisesti lapsi voi tarvita esimerkiksi lyhytaikaisen huolenpidon palvelua koko vanhemman työpäivän ajaksi sen sijaan, että osa-aikatyötä tehtäessä tarve olisi vain muutamalle tunnille.

Kokko Saara
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry